

Bilježe Ahmed i Tirmizi, a u Ahmedovoj verziji stoji: «Prenosi se od Ebi Zerra, r.a., da je rekao: 'Rekao sam: 'O, Allahov Poslaniče, posavjetuj me nešto'. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Boj se Allaha ma gdje bio! Kad uradiš neko loše djelo, odmah uradi dobro djelo koje će izbrisati loše, a prema ljudima se lijepo ophodi!'''»

Bilježe Buhari i Tirmizi od Ebu Hurejrea, r.a., da je rekao: «Neki čovjek je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: «Posavjetuj me nešto, ali

nemoj mnogo, da bih to mogao upamtiti». Poslanik, s.a.v.s., reče: «Ne ljuti se!» To je ponovio više puta i svaki put je rekao: «Ne ljuti se!»

Et-Tirmizi bilježi od 'Ukbe b. 'Amira, r.a., da je rekao: «Rekao sam: 'O, Allahov Poslaniče, gdje je spas?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Vladaj svojim jezikom, hitaj svojoj kući i plači kad pogriješi!»

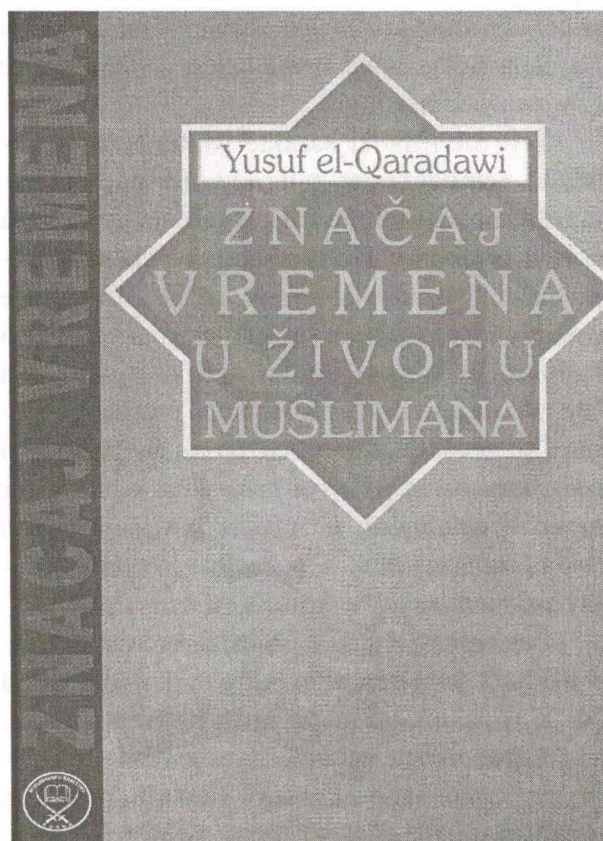
m

Ferid DAUTOVIĆ

“KAKO GOD PROĐE KOJI DAN, ODE DIO TEBE!”

Jusuf el-Karadavi, Značaj vremena u životu muslimana, prijevod Prevodilački tim Salahuddin, Muslimansko bratstvo, Sarajevo, 1423./2003., str. 120

Kad bi neko s početka ovoga stoljeća uradio studiju koja bi predstavljala nastavak knjige znamenitog Emira Šekiba Arslana *Zašto su muslimani zaostali, a drugi napredovali*, neizostavno bi kao jedan od vodećih razloga morao spomenuti **vrijeme**. Jer, niko razuman ne može poreći da vrijeme u životu značajnog broja današnjih muslimana nema naročit značaj te da ga ne doživljavaju kao emanet koji je čovjek svjesno preuzeo prihvativši svoju ovosvjetsku ulogu halife. Da je drukčije nego što jest i da vremenu pridaju onoliku pažnju od rođenja pa do smrti, čime ih je obavezao i Uzvišeni, muslimani bi danas bili rame uz rame sa svim naprednim i uticajnim narodima, koji vremenu pridaju veliku pažnju i važnost, koji ga ne gube, *ne ubijaju*, ne bacaju, niti troše uzalud. I dok drugi vrijeme, cijene, planiraju, ispunjavaju, oplemenjuju, bivaju u njemu, ubiru njegove plodove, muslimani: ga gube, *ubijaju*, ono leti pored njih, ono ih gazi. *“A spoznaja problema vremena nije sporedna stvar. Naprotiv, to je pitanje života i smrti!(...) Premda postoje časni pojedinci koji cijene vrijeme i koriste ga na najbolji način, to se još nije pretvorilo u čvrstu naviku u svim poljima života i postalo stav svakog od nas. (...) Vrijeme je život! Budimo od onih koji grade život a ne*

od onih koji ga ruše i žive zbunjeni i izgubljeni”, istakao je prof. Ahmed Mu'az el-Hatib el-Haseni u predgovoru veoma korisnog djela, jednog od najvećih učenjaka današnjice, prof. dr. Jusufa el Karadavija naslovljenog kao *Značaj vremena u životu muslimana*.

Prijevodom ovoga djela sa arapskog jezika, koje zaslužuje da postane redovno štivo i mladih i starih, bosansko čitateljstvo još prošle godine počastio je izdavač *Muslimansko bratstvo*.

Iako ne možemo govoriti o određenim poglavljima ili cjelinama, što je jedan od uredničkih nedostataka ovoga prijevoda i povjerovati je da se radi o dosljednosti originalu, možemo

govoriti o zanimljivim naslovima koji pobuđuju pažnju čitaoca i podstiču ga na razmišljanje. Na samo sebi svojstven i prirodan način, jezgrovito i direktno, prof. dr. Jusuf el-Karadavi započinje pisanje ove poslanice ukazujući na pažnju koju Kur'an i sunnet daju vremenu. *"Ako se Allah, dž.š., zaklinje nečim od onoga što je stvorio, to je zato da bi skrenuo pažnju ljudima na to i ukazao na veliku korist i uticaj onoga čime se zaklinje"*, ističe autor prelazeći na poglavlje *Islamski obredi i pravila potvrđuju vrijednosti vremena*. *"Čovjek otpočinje i završava svoj dan namazom, nalazeći se između sabaha i jacije u stalnoj svezi sa svojim Uzvišenim Stvoriteljem, sve dok se Zemlja okreće i smjenjuju dan i noć."*

Vrijeme ima tri karakteristike: brzinu prolaska, nemogućnost povratka ili nadoknade, te osobinu najskuplje i najvrjednije stvari koju čovjek posjeduje. Da bi ukazao na važnost vremena u životu muslimana, dr. El-Karadavi je sakupio i sve najljepše što su o vremenu govorili i zapisali naši preci, na taj način pokušavajući ukazati na dužnosti muslimana prema vremenu. *"Ko provede dan svoga života ne presudivši pravedno, ne obavljajući propisanu dužnost, ne povećavajući ugled, ne stičući hvalu, ne čineći dobro, ne učeći nauku, pa zaista je takav nezahvalan prema svome danu i čini sebi nepravdu."*

Poslanica govori i o ubicama vremena, konstatirajući da je nemaran odnos prema vremenu znatno opasniji od nemarnosti trošenja imetka.

Autor ovoga veoma čitanog štiva ne definira samo vrijeme, nego ukazuje, predlaže, upućuje na rješenja. O tome govore i naslovi poput *Korištenje slobodnoga vremena, Natjecanje u dobrim djelima, Uzimanje pouka iz vremena koje prolazi*. Posebna pažnja je posvećena planiranju vremena u životu muslimana. Vodeći računa o potrebama suvremenog čovjeka i izazovima sa kojima se svakodnevno susreće, dr. El-Karadavi se poziva na hadis Muhammeda, s.a.v.s., koji kaže: *«Svaki pametan bi trebao svoje vrijeme podijeliti na četiri dijela: dio u kome će dozivati svoga Gospodara, dio u kome će preispitivati svoje postupke, dio u kojem će razmišljati o Allahovim, dž.š., stvorenjima, dio koji će posvetiti pribavljanju svojih životnih potreba, poput hrane i pića»*. Ukoliko želi da mu Allah, dž.š., podari bereket u životu, musliman treba uskladiti svoj

život sa dnevnim uređenjem života u islamu.

S obzirom na odnos prema vremenu, El-Karadavi ljude svrstava u nekoliko skupina: robovi prošlosti, robovi sadašnjosti i robovi budućnosti. Shodno kur'anskom stavu, iznosi kritičke stavove prema onima koji dočekuju budućnost sa pustim željama i praznim snovima, bez znanja, rada i planiranja, ali ne i prema onima koji se nadaju, jer nadi prethodi djelo, dok puste želje ne prati nikakav rad.

Ispravan islamski stav prema vremenu uzima u obzir i prošlost i sadašnjost i budućnost. Sa svakim danom koji ide, čovjek mora zastati, razmisliti, preispitati i korigirati samoga sebe. Šta je uradio toga dana? Zašto je to uradio? Šta je propustio? Zašto je propustio? *«Lijepo bi bilo da to uradi prije spavanja»*, savjetuje autor. Jer, kako kaže znameniti Hasan el-Basri: *"Vjernik je jači od svoje duše, jer je nadzire u ime Allaha. Zaista će biti olakšan obračun djela na Sudnjem danu ljudima koji su na dunjaluku pozivali svoje duše na odgovornost..."*

Pod naslovom *Kako da čovjek produži svoj život*, uvaženi alim konstatira da čovjek po svom urođenom svojstvu voli život i dug životni vijek. Ustvari, on bi volio živjeti vječno, da samo može. Životni vijek je, bez sumnje, kratkotrajna sreća, kolikogod bila jaka čovjekova nada i kolikogod potrajao njegov život. Ni medicina ni nauka ne mogu se oduprijeti starosti i vratiti oronulom starcu mladost nakon što je ušao u pozne godine. Je li, onda, uistinu moguće produžiti život? Dr. El-Karadavi polazi od činjenice da životni vijek nisu godine koje neko proživi od rođenja do dana smrti. *"On je onoliko koliko je čovjek ostavio dobrih djela na svoj konto kod Allaha, dž.š.(...) Čovjek može produžiti svoj životni vijek onoliko koliko se posveti robovanju Allahu, dž.š., i dobročinstvu prema Njegovim stvorenjima (...), onoliko koliko bude od njegovog djela koristi i koliko se ona pozitivno odraze na život drugih, toliko će biti njegova vrijednost i njegov stepen..."*

Čovjek istinski može produžiti svoj život, čak i poslije smrti biti živ, iako je u stvarnosti mrtav, kaže autor za čovjeka koji iza sebe ostavi nešto što će koristiti ljudima, poput korisnog znanja, lijepoga traga ili običaja, dobrotvorne institucije koja daje plodove i poslije njegove

smrti i pobožnog potomstva.

Na samom kraju, čitatelac je upozoren na mnoge poštasti koje čovjeku oduzimaju vrijeme i uništavaju njegov životni vijek ukoliko ne obrati pažnju na njihovu opasnost, a najznačajnije su nemar i odgađanje poslova. "Čuvaj se odgađanja djela, jer si siguran za svoje danas, a ne za svoje sutra. Ako doživiš sutra, budi tada kao što si bio danas, a ako ne doživiš sutra, nećeš se pokajati, jer nisi propustio danas", kazao je mudri Hasan el-Basri ukazujući na negativnosti odgađanja poslova. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetovao

je: «Iskoristi pet stvari prije nego što te spriječi drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva».

Sveukupnost vremena u životu muslimana je podređena uzvišenom cilju postizanja Allahovog, dž.š., zadovoljstva. Vrijeme teče nezauzavljivo i ukoliko ga ne shvatimo ozbiljno i ne iskoristimo na pravi način ono će na Sudnjem danu svjedočiti protiv nas. **m**

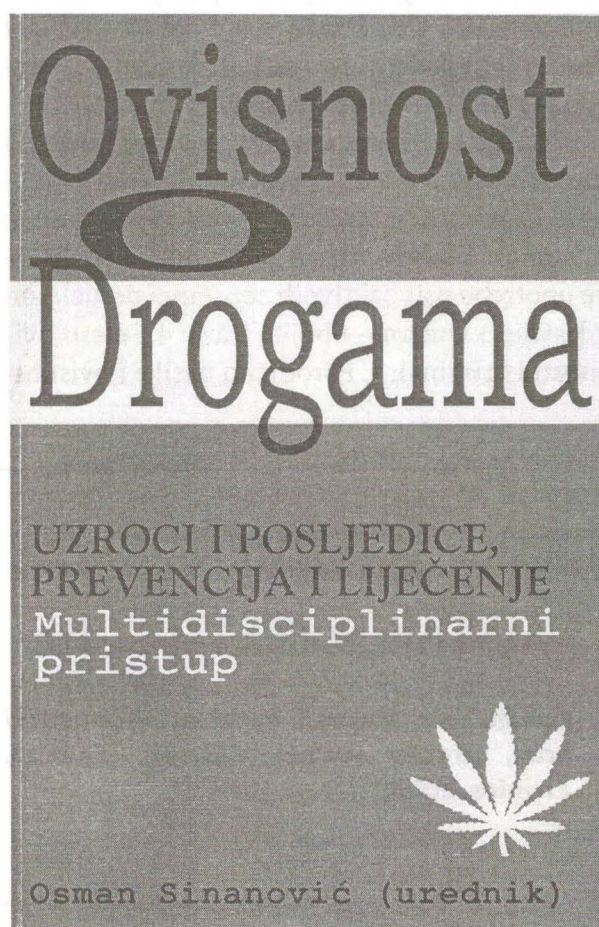
Zehra ALISPAHIĆ

VODIČ U BORBI PROTIV DROGA

Osman Sinanović, Ovisnost o drogama – Uzroci i posljedice, prevencija i liječenje – Multidisciplinarni pristup (Behram-begova medresa u Tuzli, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, 2001.) str. 277

Kao vrijedan prilog nedavno pokrenutoj akciji Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini *Postom protiv droge i alkohola*, koja je imala pozitivne reakcije bh. javnosti, ne smije se zaobići niti knjiga ili zbornik radova *Ovisnost o drogama – Uzroci i posljedice, prevencija i liječenje* objavljena u Tuzli u godini koja je bila proglašena godinom borbe protiv ovisnosti o drogi. Knjiga predstavlja rezultate zajedničkog angažmana svejtovne i duhovne uleme kod Bošnjaka u nastojanju da otvore mogućnost razgovora o problemu ovisnosti o drogama i promjeni našeg pristupa problemu ovisnosti. Ideja o zajedničkoj angažiranosti rodila se na zajedničkom seminaru za imame i vjeroučitelje koji je organizirao Ured muftije tuzlanskog a realizirali stručnjaci za tu oblast Univerzitetskog kliničkog centra u Tuzli.

Knjiga je vrijedan doprinos proučavanju problema droge. "Ova knjiga je dragocjen udžbenik svima koji danas rade sa ljudima, napose sa mladom populacijom. Smatram da je štivo ovoga zbornika itekako korisno političarima,

prosvjetnim radnicima, ljekarima, roditeljima, studentima, imamima, svećenicima, policajcima. Svi oni će naći korisne upute kako se boriti protiv najraširenijeg zla našega doba, ovisnosti o drogama", zabilježio je u svojoj recenziji dr. Enes Karić, dekan Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu. "Knjiga u sebi uključuje materiju koja se predaje studentima medicine, kriminalistike, sociologije i teologije, ali po svojoj dubini i opsegu